

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Dagmar Nygrínové a soudců JUDr. Marie Turkové a JUDr. Petra Průchy v právní věci žalobce: **S. M.**, zast. Mgr. Tomášem Gureckým, advokátem, se sídlem Josefa Skupy 1639/21, Ostrava, adresa pro doručování: Malenovice 205, Frýdlant nad Ostravicí, proti žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení**, se sídlem Křížová 25, Praha 5, o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 12. 10. 2007, č. j. 43 Cad 76/2006 - 53,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II. Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

Rozhodnutím České správy sociálního zabezpečení (dále jen „žalovaná“) ze dne 24. 4. 2006, č. X, byl stěžovateli odňat od 31. 12. 1995 částečný invalidní důchod podle ustanovení § 56 odst. 2 zákona č. 155/1995 Sb. (o důchodovém pojištění) v platném znění. V odůvodnění žalovaná uvedla, že jejím rozhodnutím ze dne 19. 3. 2004, shodného jednacího čísla, byla zamítnuta žádost žalobce o částečný invalidní důchod pro nesplnění podmínek § 44 odst. 1 zákona č. 155/1995 Sb. v platném znění a podle Smlouvy mezi Českou republikou a Spolkovou republikou Německo o sociálním zabezpečení č. 94/2002 Sb. m. s. Uvedené rozhodnutí však bylo rozsudkem Krajského soudu v Ostravě ze dne 29. 7. 2004, sp. zn. 21 Cad 46/2004 zrušeno s tím, že žádost o částečný invalidní důchod ze dne 1. 10. 2003 bylo nutné považovat za žádost o obnovu výplaty částečného invalidního důchodu žalobci dříve již přiznaného a pro rozhodnutí o takové žádosti si žalovaná neopatřila potřebné podklady, konkrétně podkladový posudek lékaře příslušné Okresní správy sociálního zabezpečení vydaný podle § 8 odst. 1 písm. a) zákona č. 582/1991 Sb. o tom, zda a od jakého data přestal být žalobce částečně invalidní. Žalované bylo uloženo, aby podle výsledku takto posouzeného zdravotního stavu, pokračovala ve smyslu ustanovení § 56 odst. 2 zákona č. 155/1995 Sb. v dalším řízení. Dále žalovaná vysvětlila, že v souladu s vysloveným názorem krajského soudu byl vyžádán posudek lékaře Okresní správy

sociálního zabezpečení v Opavě (ze dne 11. 11. 2004), z něhož zjistila, že žalobce byl částečně invalidní podle § 25 odst. 4 písm. a) zákona č. 121/1975 Sb. do 31. 12. 1995. Není však částečně invalidní podle § 44 odst. 1 a 2 zákona č. 155/1995 Sb. v platném znění, neboť z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu poklesla jeho schopnost soustavné výdělečné činnosti pouze o 25 %, přičemž podle § 44 odst. 1 téhož zákona je pojištěnec částečně invalidní tehdy, jestliže z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu činí pokles jeho schopnosti soustavné výdělečné činnosti nejméně 33 %. Z toho pro ni vyplynulo, že nárok na částečný invalidní důchod žalobci zanikl dnem 31. 12. 1995, a proto bylo v souladu s § 56 odst. 2 téhož zákona rozhodnuto o odnětí částečného invalidního důchodu. Žalovaná připomněla, že podle § 55 odst. 2 citovaného zákona v platném znění, nárok na výplatu důchodu zaniká uplynutím tří let ode dne, za který důchod náleží; nárok na doplatek důchodu proto žalobci ve smyslu § 55 odst. 2 zanikl. V závěru žalovaná uvedla, že tímto je realizován rozsudek Krajského soudu v Ostravě ze dne 30. 3. 2006, sp. zn. 18 Cad 20/2006.

Ve včas podané žalobě žalobce (dále jen „stěžovatel“) nesouhlasil s odnětím částečného invalidního důchodu a namítal, že tento důchod mu byl přiznán rozhodnutím Úřadu důchodového zabezpečení v Praze 5, Křížová 25 (právním předchůdcem žalované – poznámka Nejvyššího správního soudu) ze dne 24. 6. 1988, a to od 1. 1. 1988. Již tehdy byl u něho zjištěn dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav způsobený narůstající lordózou bederní páteře ve smyslu nepříznivých rovnovážných poměrů, narůstající kyfózou v oblasti torakolumbálního přechodu displastického dvánáctého těla prsního obratle, se zřetelnou chondrózou L5/S1 s nepatrnou protruzí meziobratlové ploténky, bez rozeznatelného expanzivního působení. V tehdejší nálezů byly podchyceny též nepříznivé změny na okraji těla bederního obratle 4, v pravém kolenní i v obou nártích. Tento důchod pobíral stěžovatel do 16. 1. 1989, když 17. 1. 1989 emigroval do Německa, kde se zdržoval až do září 2003. Zde byl rovněž následně vyšetřen jeho zdravotní stav a při vyšetření byly podchyceny obdobné obtíže na páteři jako v roce 1988, k nimž přistoupilo degenerativně podmíněné zhoršení páteřních potíží, začínající artróza kyčle oboustranná s přibývajícimi intenzivnějšími trvalými bolestmi. S ohledem na skutečnost, že v Německu se nepobírá částečný invalidní důchod, ale je vyplácen pouze plný invalidní důchod, tak o tento důchod nepožádal. Stěžovatel dále namítal, že po návratu z emigrace mu dne 11. 3. 2004 vydala OSSZ v Opavě rozhodnutí o tom, že je občanem se změněnou pracovní schopností podle § 21 odst. 1 zákona č. 1/1991 Sb. s odůvodněním, že pro dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav má podstatně omezenou možnost pracovního uplatnění. Stěžovatel dále tvrdil, že oproti roku 1988, kdy mu byl přiznán částečný invalidní důchod, se jeho zdravotní stav zhoršuje pro neustále přetrvávající a zhoršující se bolesti, které přes veškerou léčbu, operaci i následnou rehabilitaci se projevují tak, že nemůže déle stát, sedět ani ležet, při chůzi jsou bolesti až neúnosné. Nesouhlasí proto s posudkovým závěrem o neexistenci podmínek částečné invalidity a proto žádal o posouzení zdravotního stavu posudkovou komisí Ministerstva práce a sociálních věcí. Tvrdil dále, že předmětem jeho žádosti nebyl nový nárok na částečný invalidní důchod, ale obnova výplaty částečného invalidního důchodu, jak uvedl Krajský soud v Ostravě v rozsudku ze dne 29. 7. 2004, č. j. 21 Cad 46/2004 – 17. Posléze vyžádaný posudek lékaře OSSZ v Opavě ze dne 11. 11. 2004 (s nímž byl stěžovatel seznámen až 3. 5. 2006) by měl odpovídat předloženým lékařským nálezům, a zánik částečné invalidity by neměl být odůvodňován změnou legislativy. Měly být tedy vyžádány lékařské zprávy z roku 1995, kdy podle tohoto posudku stěžovatelova částečná invalidita údajně zanikla. V tomto směru stěžovatel namítá též značný rozpor posudku ze dne 11. 11. 2004 s posudkem 15. 1. 2004 a připomíná nejasnost předmětu řízení. Dále namítá, že z rozhodnutí žalované ze dne 24. 4. 2006 není zřejmé, které předchozí rozhodnutí žalovaná přezkoumala, zda rozhodnutí ze dne 24. 6. 1988 o přiznání částečného invalidního důchodu, či rozhodnutí ze dne 19. 3. 2004, jímž stěžovateli nebyl přiznán částečný invalidní důchod. Napadené rozhodnutí tudíž trpí nedostatky, neboť výrok je zmatečný a neobsahuje veškeré náležitosti. Jde o rozhodnutí svojí povahou konstitutivní

a nelze jím rozhodnout zpětně o odnětí částečného invalidního důchodu od 31. 12. 1995. Nemohou jím být rušeny dříve založené právní vztahy zpětně, a to navíc bez řádných podkladů, když podkladový posudek lékaře OSSZ o tom, od kdy přestal být stěžovatel částečně invalidní (zda byl vůbec vydán v prosinci 1995 posudek o jeho zdravotním stavu na základě lékařského vyšetření), je nedostatečný. Z toho důvodu je pak nutno označit rozhodnutí žalované za nezákonné, zatížené vadou řízení podle § 76 odst. 1 písm. c) s. ř. s. Nelze totiž tvrdit, že stěžovatel byl částečně invalidní jen do 31. 12. 1995, ale lze tvrdit, že byl částečně invalidní až do 11. 11. 2004, kdy toto bylo řádně zjištěno. V důsledku toho je neprávem bráněno právu stěžovatele na výplatu částečného invalidního důchodu za dobu přesně stanovenou zákonem a rozhodnutím. Stěžovatel žádal, aby krajský soud zrušil napadené rozhodnutí žalované v plném rozsahu a věc jí vrátil k dalšímu řízení.

Krajský soud v Ostravě napadeným rozsudkem žalobu zamítl a současně vyslovil, že účastníci nemají právo na náhradu nákladů řízení. Odměnu právního zástupce žalobce Mgr. Tomáše Gureckého určil částkou 2856 Kč za zastupování v řízení před krajským soudem.

V odůvodnění napadeného rozsudku krajský soud odkázal na posudek Posudkové komise Ministerstva práce a sociálních věcí ČR v Ostravě ze dne 26. 1. 2007 a doplňující posudek téže komise ze dne 22. 6. 2007, z nichž zjistil, že posudková komise při posuzování zdravotního stavu a pracovní schopnosti stěžovatele vycházela z neurologických, očních, ortopedických a interních nálezů, jakož i z výsledků magnetické rezonance a scintigrafie skeletu, vše z let 2003 – 2006, jakož i z odborného nálezu neurologa MUDr. B. z 26. 2. 1988, a z kompletní zdravotní dokumentace praktické lékařky MUDr. J., přičemž za přítomnosti odborného neurologa učinila závěr, že stěžovatelův zdravotní stav je nadále dlouhodobě nepříznivý s dominantním nálezem v oblasti Th 12 páteře s uvedenou svalovou dysbalancí, nicméně bez omezení dynamiky páteře a bez kořenové symptomatologie. Dle rentgenu kyčlí a kolenních kloubů byl nález bez patologických změn, hybnost byla v plném rozsahu oboustranně. Z očního hlediska šlo o stav po poranění rohovky obou očí, s jizvou v oblasti levé rohovky, s recidivujícími erozemi rohovky pravého oka při normálním vidění. Za rozhodující příčinu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu označila posudková komise bolestivý syndrom hlavně přechodu dolní hrudní a horní bederní páteře s uvedenou svalovou dysbalancí, dobrou dynamikou celé páteře – bez známek kořenové symptomatologie. Toto rozhodující zdravotní postižení podřadila pod kapitolu XV., oddíl F, položka 2, písm. a) přílohy č. 2 k Vyhlášce č. 284/1995 Sb., s mírou poklesu schopnosti soustavné výdělečné činnosti v rozsahu 10 %. Uzavřela, že u stěžovatele se nejednalo o postižení uvedené pod písmenem b), c) a d) téhož ustanovení, neboť nebyly podchyceny občas vystupující projevy nervového či svalového dráždění, ani omezení pohybu v postiženém úseku. U stěžovatele nešlo k datu vydání rozhodnutí ani o zdravotní postižení značně ztěžující obecné životní podmínky podle přílohy č. 4 k Vyhlášce č. 284/1995 Sb. Ostatně stěžovatel od roku 1989 do roku 2003 nepřetržitě při tomto zdravotním stavu vykonával zaměstnání truhláře ve Spolkové republice Německo. Posudková komise též dovodila, že dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav nedovoluje stěžovateli zvedat a přenášet těžká břemena, při práci by měl používat ochranné pracovní brýle. Zákaz zvedání těžkých břemen souvisel se stavem po operaci epikondilitidy vpravo – bez omezení hybnosti. Dále komise uvedla, že částečná invalidita byla přiznána žalobci v roce 1988 podle § 25 odst. 4 písm. a) zákona č. 121/1975 Sb. pro podstatný pokles výděleku stěžovatele po přerazení na lehčí práci a zkrácení pracovní doby na doporučení neurologa. Tento stav platil do 31. 12. 1995, když od následujícího data se podmínky částečné či plné invalidity posuzují podle vyhlášky č. 284/1995 Sb. a přílohy k této vyhlášce. Pro navrhovatele to znamená jen 10 % pokles schopnosti soustavné výdělečné činnosti podle kapitoly XV. oddíl F, položka 3 písm. a) přílohy č. 2 k uvedené vyhlášce.

K námitkám žalobce a k jím nově předloženým lékařským nálezům vyžádal krajský soud doplňující posudek téže komise, jenž byl zpracován dne 22. 6. 2007 a v němž komise na svých posudkových závěrech setrvala. Z tohoto posudku krajský soud zjistil, že žalobce byl do 31. 12. 1995 částečně invalidní podle § 37 odst. 2 zákona č. 100/1988 Sb. ve znění zákona č. 37/1993 Sb. [do 1. 10. 1988 byl částečně invalidní podle § 25 odst. 1 písm. d) zákona č. 121/1975 Sb.] a nebyl plně invalidní ani podle zákona č. 100/1988 Sb., ani podle zákona č. 121/1975 Sb. K tomuto závěru dospěla komise po vyhodnocení a porovnání odborného nálezu neurologa MUDr. B. z 26. 2. 1988 a neurologického nálezu MUDr. S. z 1. 12. 2006, v němž se uvádí, že jde o postižení pouze se statickým účinkem. Jelikož ani v roce 2006 nebyl stěžovatel částečně invalidní není důvodu předpokládat, že by tomu tak byl v roce 1996 (podle zákona č. 155/1995 Sb.), neboť není žádný objektivní důkaz pro tvrzení účastníka, že se jeho zdravotní stav v oblasti páteře od roku 1988 zhoršil. Trvá objektivně jen dysfunkce a lehké omezení hybnosti páteře, bez jakýchkoliv známek kořenové symptomatologie. Posudková komise proto setrvala na svém původním závěru.

Krajský soud v Ostravě vzal posudek uvedené posudkové komise za podklad pro svá skutková zjištění a právní posouzení věci a se závěry v něm uvedenými se ztotožnil. V souladu s nimi uzavřel, že od 1. 1. 1988 do 31. 12. 1995 byl žalobce částečně invalidní, jelikož (v souladu s tehdejší právní úpravou) byl schopen vykonávat z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu dosavadní nebo jiné stejně kvalifikované zaměstnání jen za zvláště ulehčených pracovních podmínek (ve zkráceném pracovním úvazku) a v důsledku toho jeho výdělek podstatně poklesl. V souladu s ustanovením § 75 odst. 1 s. ř. s. vycházel krajský soud ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování žalované a dospěl k závěru, že k tomuto dni již nebyl žalobci částečně invalidní, neboť u něho nešlo o pokles schopnosti soustavné výdělečné činnosti nejméně o 33 %, ani nebylo zjištěno, že by mu dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav značně stěžoval obecné životní podmínky (§ 44 odst. 1 a 2 zákona č. 155/1995 Sb.). Tento stav trvá od účinnosti naposledy uvedeného zákona, když krajský soud pokládal za dostatečně prokázané, že od 31. 12. 1995 přestal žalobce plnit zákonné podmínky částečné invalidity a tento důchod mu od 31. 12. již nenáležel, jak to bylo bezpečně prokázáno posudky PK MPSV v Ostravě. Krajský soud neshledal důvodnou ani námitku žalobce, že nebyly zhojeny procesní chyby, které byly žalované vytýkány rozsudkem Krajského soudu v Ostravě sp. zn. 18 Cad 20/2006. Uzavřel, že žalovaná nepochybila, když napadeným rozhodnutím žalobci částečný invalidní důchod odňala od 31. 12. 1995; žalobu proto zamítl jako nedůvodnou podle ustanovení § 78 odst. 7 s. ř. s.

Kasační stížnost žalobce (stěžovatele) směřuje proti výroku I. a II. napadeného rozsudku, tedy proti zamítnutí žaloby a vyslovení, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení. Stěžovatel zejména nesouhlasí se závěrem krajského soudu, že jeho částečná invalidita zanikla k datu 31. 12. 1995 a v této souvislosti zdůrazňuje, že od roku 1988, kdy mu byl přiznán částečný invalidní důchod nedošlo k ústupu jeho zdravotních potíží, naopak zdravotní stav se zhoršuje. Připomíná, že od 17. 1. 1989 do září 2003 se zdržoval v SRN a má proto za to, že podklady pro rozhodnutí žalované týkající se roku 1995 nemohly být úplné a z toho důvodu je rozhodnutí nepřezkoumatelné. V roce 1995 se žalobce nenacházel na území ČR, takže nemohly být řádně doručeny zásilky, když se v místě jejich doručování nezdržoval. Tuto skutečnost sdělovala matka stěžovatele žalovanému správnímu orgánu. Stěžovatel má za to, že není možné odejmout částečný invalidní důchod ani pozastavit jeho vyplácení za předpokladu, že nebyl k předmětnému datu prohlédnut posudkovým lékařem a nebylo mu řádně doručeno předvolání k tomuto posudkovému lékaři. Navíc rozhodnutí žalované vykazuje formální vady, když nespĺňuje náležitosti stanovené právními předpisy a je tak pro svou neurčitost nepřezkoumatelné. Stěžovatel dovozuje, že má nadále nárok na částečný invalidní důchod a z toho důvodu označuje rozsudek Krajského soudu v Ostravě za nezákonný pro nesprávné

posouzení právní otázky (zejména nemožnosti odnětí částečného invalidního důchodu k datu, kdy nebylo provedeno vyšetření posudkovým lékařem) a dále rovněž pro procesní vady, spočívající v tom, že zejména v řízení u správních orgánů nebyl žalobce seznámen s podklady pro rozhodnutí správních orgánů a pro tuto vytýkanou vadu měl Krajský soud v Ostravě napadené rozhodnutí žalované zrušit. Stěžovatel se výslovně dovolává důvodů kasační stížnosti uvedených v ustanovení § 103 odst. 1 písm. a), b) a d) s. ř. s. a navrhuje, aby Nejvyšší správní soud rozsudek Krajského soudu v Ostravě zrušil podle ustanovení § 110 s. ř. s. a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení.

Žalovaná ve vyjádření ke kasační stížnosti pouze uvedla, že proti dosavadnímu způsobu řízení krajského soud nemá námítky a zcela se ztotožňuje s právním názorem vysloveným tímto soudem v napadeném rozsudku.

Ze správního spisu a soudních spisů sp. zn. 21 Cad 46/2004 a 10 Cad 20/2006 Krajského soudu v Ostravě, jakož i ze soudního spisu téhož soudu sp. zn. 43 Cad 76/2006 (v němž je přezkoumáváno napadené rozhodnutí žalované) připomíná Nejvyšší správní soud následující – pro posouzení věci relevantní – skutečnosti.

Rozhodnutím Úřadu důchodového zabezpečení v Praze ze dne 24. 6. 1988 č. X byl stěžovateli přiznán od 1. 1. 1988 částečný invalidní důchod podle ustanovení § 25 odst. 4 zákona č. 121/1975 Sb., a to ve výši 872 Kč měsíčně. Podkladem tohoto rozhodnutí byl posudek Posudkové komise sociálního zabezpečení tehdejšího ONV v Opavě ze dne 13. 5. 1988, jímž byl stěžovatel uznán částečně invalidním podle § 25 odst. 4 písm. a) zákona č. 121/1975 Sb. s odůvodněním, že pro dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav je schopen vykonávat dosavadní nebo jiné stejně kvalifikované zaměstnání jen za zvlášť ulehčených pracovních podmínek a v důsledku toho jeho výdělek podstatně poklesne. Součástí rozhodnutí o přiznání částečného invalidního důchodu je poučení, že příjemce dávky je povinen ohlásit do 8 dnů úřadu veškeré změny ve skutečnostech rozhodných pro trvání nároku na dávku, její výši a výplatu. Součástí protokolu o jednání Posudkové komise ONV v Opavě ze dne 13. 5. 1988 je pak stanovení kontrolní lékařské prohlídky na červen 1989. Rozhodnutím žalované ze dne 19. 10. 1989 byla zastavena výplata částečného invalidního důchodu žalobce, neboť ten v lednu 1989 emigroval do SRN a tuto změnu žalované neohlásil; tím neumožnil přešetření zdravotního stavu v rámci kontrolní lékařské prohlídky.

Dne 1. 10. 2003 byla se stěžovatelem sepsána na Okresní správě sociálního zabezpečení v Opavě žádost o částečný invalidní důchod. Rozhodnutím žalované ze dne 19. 3. 2004 č. X, byla tato stěžovatelova žádost o částečný invalidní důchod pro nesplnění podmínek ustanovení § 44 odst. 1 zákona č. 155/1995 Sb. v platném znění a podle Smlouvy mezi Českou republikou a Spolkovou republikou Německo o sociálním zabezpečení č. 94/2002 Sb. m. s. zamítnuta, a to s odůvodněním, že podle posudku lékaře OSSZ v Opavě ze dne 15. 1. 2004 není stěžovatel částečně invalidní, neboť z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu poklesla jeho schopnost soustavné výdělečné činnosti pouze o 25 % a nedosáhla tak nejméně 33 % potřebných podle výše citovaného ustanovení pro vznik částečné invalidity. Proti tomuto rozhodnutí podal stěžovatel žalobu, která byla shledána důvodnou, rozsudkem Krajského soudu v Ostravě ze dne 29. 7. 2004, č. j. 21 Cad 46/2004 – 17, a napadené rozhodnutí bylo zrušeno pro vady řízení a věc vrácena žalované k dalšímu řízení. Krajský soud konstatoval, že pokud v projednávané věci, byla výplata částečného invalidního důchodu zastavena pro nedostavení se pojištěnce k posouzení zdravotního stavu a nebylo dosud pravomocně rozhodnuto o tom, že nárok uvedeného na částečný invalidní důchod zanikl, pak žádost žalobce (stěžovatele) o částečný invalidní důchod ze dne 1. 10. 2003 je nutno považovat za žádost o obnovu výplaty dávky částečného invalidního důchodu. Pro rozhodnutí o takové žádosti si však žalovaná neopatřila potřebné podklady,

konkrétně podkladový posudek lékaře okresní správy sociálního zabezpečení, vydaný podle § 8 odst. 1 písm. a) zákona č. 582/1991 Sb. o tom, zda a kdy přestal být stěžovatel částečně invalidní. Podle výsledku takto posouzeného zdravotního stavu bude moci žalovaná pokračovat v řízení ve smyslu ustanovení § 56 odst. 2 zákona č. 155/1995 Sb.

V reakci na tento zrušující rozsudek vydala žalovaná dne 6. 12. 2005 rozhodnutí, jímž (ve výroku) odňala od 31. 12. 1985 částečný invalidní důchod stěžovateli pro nesplnění podmínek ustanovení § 56 odst. 2 zákona č. 155/1995 Sb. v platném znění, a to s odůvodněním, které je obsahově naprosto shodné s odůvodněním napadeného rozhodnutí žalované ze dne 24. 4. 2006 – jen s tím rozdílem, že v dřívějším rozhodnutí je uvedeno, že se jím realizuje rozsudek Krajského soudu v Ostravě ze dne 29. 7. 2004, sp. zn. 21 Cad 46/2004, a v nyní projednávané věci je napadeným rozhodnutím realizován rozsudek téhož soudu ze dne 20. 3. 2006, sp. zn. 18 Cad 20/2006. Naposledy uvedeným rozsudkem zrušil totiž Krajský soud v Ostravě i rozhodnutí žalované ze dne 6. 12. 2005, a to rovněž pro vady řízení. Ty shledal v nepřezkoumatelnosti výroku napadeného rozhodnutí, jímž žalovaná „odňala žalobci od 31. 12. 1995 částečný invalidní důchod pro nesplnění podmínek ustanovení § 56 odst. 2 zákona č. 155/1995 Sb. v platném znění“, ačkoliv citované zákonné ustanovení neupravuje žádné zákonné podmínky nároku na částečný invalidní důchod, neboť pouze předepisuje žalované, jak postupovat v případě zastavení výplaty plného invalidního nebo částečného invalidního důchodu pro nedostavení se pojištěnce ke kontrolní lékařské prohlídce nebo nepodrobení se vyšetření zdravotního stavu. Rozhodnutí žalované bylo z tohoto důvodu zrušeno a žalovaná zavázána k vydání nového rozhodnutí, které bude splňovat náležitosti stanovené správním řádem, což znamená i to, že ve výroku takového rozhodnutí bude správně citováno příslušné zákonné ustanovení, podle něhož se žalobci odnímá částečný invalidní důchod.

Toto své pochybení napravila žalovaná vydáním napadeného rozhodnutí ze dne 24. 4. 2006, jímž odňala stěžovateli částečný invalidní důchod od 31. 12. 1995 podle ustanovení § 56 odst. 2 zákona č. 155/1995 Sb. (nikoliv tedy pro nesplnění podmínek uvedeného ustanovení).

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadený rozsudek krajského soudu i řízení, jež jeho vydání předcházelo, v souladu s § 109 odst. 2 a 3 s. ř. s.; neshledal při tom vady, k niž by musel podle § 109 odst. 3 s. ř. s. přihlédnout z úřední povinnosti. Vázán rozsahem a důvody, které stěžovatel uplatnil ve své kasační stížnosti, dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

Nejvyšší správní soud především obecně poznamenává, že nesprávné posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení [§ 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s.] může spočívat buď v tom, že soud při svém rozhodování aplikoval na posuzovanou věc jiný právní předpis, než měl správně použít, a pro toto pochybení je výrok soudu v rozporu s příslušným ustanovením toho kterého právního předpisu, nebo v tom, že soudem byl sice aplikován správný právní předpis, avšak nebyl správně vyložen. O nesprávné posouzení právní otázky může jít také tehdy, pokud by byl vyvozen nesprávný právní závěr z jinak správně zjištěného skutkového stavu věci, nebo je sice učiněn správný právní závěr, ale v odůvodnění rozhodnutí je nesprávně prezentován.

K významu druhého uplatněného kasačního důvodu [§ 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s.] Nejvyšší správní soud uvádí, že se jedná za prvé o situaci, v níž došlo k vadě řízení spočívající v tom, že skutková podstata, z níž správní orgán v napadeném rozhodnutí vycházel, nemá oporu ve spisech nebo je s nimi v rozporu. Tak je tomu tehdy, pokud skutková podstata je se spisy v rozporu, pokud skutkový materiál, jinak dostačující k učinění správného skutkového závěru, vedl k jiným skutkovým závěrům, než jaký učinil rozhodující orgán. Skutková podstata

dále nemá oporu ve spisech, chybí-li ve spisech skutkový materiál pro skutkový závěr učiněný rozhodujícím orgánem, přičemž tento materiál je nedostačující k učinění správného skutkového závěru. Za druhé dopadá tento důvod na situaci, kdy při zjišťování skutkové podstaty byl porušen zákon v ustanoveních o řízení před správním orgánem takovým způsobem, že to mohlo ovlivnit zákonitost a pro tuto vytýkanou vadu měl soud napadené rozhodnutí zrušit. K této situaci Nejvyšší správní soud uvádí, že intenzita porušení řízení před správním orgánem musí být v přímé souvislosti s následnou nezákonností jeho rozhodnutí. Třetí možnost pokrytá citovaným ustanovením § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s. se týká nepřezkoumatelnosti rozhodnutí správního orgánu pro nesrozumitelnost. Nejvyšší správní soud uvádí, že jeho možný dopad je třeba posuzovat vždy ve spojení se zněním konkrétního rozhodnutí.

V řízení o přezkoumání rozhodnutí krajského soudu ve věci přezkumu rozhodnutí žalované o invalidním důchodu je však zapotřebí vyložit námitky spočívající ve vadách řízení před správním orgánem v kontextu soudního přezkumu skutkového stavu zjištěného v řízení soudním. Toto řízení je totiž specifické v tom, že jedině v přezkumném řízení soudním může být proveden důkaz posudkem posudkové komise Ministerstva práce a sociálních věcí ve smyslu § 4 odst. 2, zákona č. 582/1991 Sb. (nemá možnost si jej vyžádat sám správní orgán). Nelze tudíž správnímu orgánu v tomto ohledu vytýkat nedostatečně zjištěný skutkový stav. V praxi to znamená, že nesprávné či nedostatečně zjištění skutkového stavu může mít za následek jen naplnění kasačního důvodu spočívajícího v jiné vadě řízení před soudem, která mohla mít za následek nezákonnost rozhodnutí o věci samé [§ 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s.]. Z těchto důvodů Nejvyšší správní soud přezkoumal napadený rozsudek a řízení, jež mu předcházelo, i z pohledu tohoto kasačního důvodu, k němuž by ovšem při jeho naplnění musel přihlídnout z úřední povinnosti (k tomu viz např. rozsudek téhož soudu ze dne 25. 9. 2003, č. j. 4 Ads 13/2003 - 54, přístupný na www.nssoud.cz).

Žádných takto významných pochybení se žalovaná ani krajský soud již v řízení nedopustily.

K námitce nesprávného posouzení právní otázky soudem Nejvyšší správní soud uvádí, že jak žalovaná tak krajský soud na věc aplikovaly správnou právní normu a tuto rovněž správně vyložily. Podle ustanovení § 56 odst. 1 písm. a) zákona č. 155/1995 Sb., zjistí-li se, že nárok na důchod nebo jeho výplatu zanikl, důchod se odejme nebo jeho výplata se zastaví a to ode dne následujícího po dni, jímž uplynulo období, za které již byl vyplacen. Podle téhož ustanovení, odst. 2, byla-li výplata plného invalidního nebo částečného invalidního důchodu zastavena pro nedostavení se pojištěnce ke kontrolní lékařské prohlídce nebo nepodrobení se vyšetření zdravotního stavu a zjistí-li se, že pojištěnec přestal být plně nebo částečně invalidním již před zastavením výplaty důchodu, tento důchod nenáleží ode dne zastavení jeho výplaty. Zjistí-li se, že pojištěnec přestal být plně nebo částečně invalidním až po zastavení výplaty důchodu, důchod nenáleží ode dne, kterým pojištěnec přestal být plně nebo částečně invalidním.

Z citovaného ustanovení zákona o důchodovém pojištění je patrné, že v prvním odstavci je upraven postup správního orgánu pro případ zániku nároku na důchod nebo na jeho výplatu obecně a v druhém odstavci je pak pamatováno na postup v případě zastavení výplaty plného invalidního nebo částečného invalidního důchodu pro nedostavení se pojištěnce ke kontrolní lékařské prohlídce nebo nepodrobení se vyšetření zdravotního stavu. O takový případ jde i v projednávané věci, kdy byla v roce 1988 zastavena výplata částečného invalidního důchodu stěžovatele pro nedostavení se ke kontrolní lékařské prohlídce a tím i vlastně k nepodrobení se vyšetření zdravotního stavu. Stěžovatel posudkovým orgánům změnu svého pobytu neoznámil a předvolání mu bylo doručováno na tehdy známou adresu. Byl učiněn závěr, že se ke kontrolní lékařské prohlídce nedostavil a jsou zde tudíž důvody pro zastavení výplaty dávky podmíněné

nepříznivým zdravotním stavem podle ustanovení § 106 odst. 3 zákona č. 100/1988 Sb., (který byl platný do 31. 12. 1995). Vzhledem k žádosti stěžovatele o obnovu výplatu dávky, bylo nutno s ohledem na ustanovení § 56 odst. 2 zjistit, zda stěžovatel je nadále částečně invalidní či nikoliv a od kterého data. Proto žalovaná postupovala v řízení správně, pokud si vyžádala posudek lékaře příslušné okresní správy sociálního zabezpečení. Ten dospěl k závěru, že stěžovatelova částečná invalidita zanikla ku dni 31. 12. 1995, kdy pozbyl účinnosti zákon č. 100/1988 Sb. o sociálním zabezpečení, přičemž podle nové právní úpravy dané zákonem č. 155/1995 Sb. o důchodovém pojištění již stěžovatel podmínky nároku na částečný invalidní důchod nespĺňuje, neboť pokles jeho schopnosti soustavné výdělečné činnosti činí méně než uvedeným zákonem vyžadovaných 33 % pro vznik či trvání nároku na uvedenou dávku; nebylo ani zjištěno, že by dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav ztěžoval značně stěžovateli obecné životní podmínky (§ 44 odst. 1 a 2 zákona č. 155/1995 Sb.).

Krajský soud v Ostravě vzhledem k žalobním námitkám stěžovatele právem vyžádal v řízení posudek Posudkové komise Ministerstva práce a sociálních věcí ČR v Ostravě ze dne 26. 1. 2007 a posléze doplňující posudek téže komise ze dne 22. 6. 2007, neboť uvedená komise je ve smyslu ustanovení § 4 odst. 2 zákona č. 582/1991 Sb. povolána k tomu, aby podávala posudky všude tam, kde je předmětem přezkumného řízení soudního nárok na dávku důchodového pojištění podmíněný nepříznivým zdravotním stavem. Shodně s krajským soudem i Nejvyšší správní soud pokládá uvedené posudky za úplné a přesvědčivé v posouzení zdravotního stavu a dochované pracovní schopnosti stěžovatele a zejména v otázce zániku stěžovateli částečné invalidity i data jejího zániku. K tomu Nejvyšší správní soud dodává, že podle ustanovení § 25 odst. 4 písm. a) zákona č. 121/1975 Sb., podle kterého byl stěžovateli v roce 1988 částečný invalidní důchod přiznán, jakož i podle ustanovení § 37 odst. 2 zákona č. 100/1988 Sb. o sociálním zabezpečení, který platil do 31. 12. 1995, byl občan částečně invalidní tehdy, jestliže z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu byl schopen vykonávat zaměstnání jen za ulehčených pracovních podmínek nebo jiné než dosavadní zaměstnání s podstatně menšími požadavky na fyzické nebo psychické schopnosti a v důsledku toho jeho výdělek podstatně poklesl. Od 1. 1. 1996 je v účinnosti zákon č. 155/1995 Sb., který zcela jinak definuje částečnou invaliditu pojištěnce. Podle § 44 odst. 1 uvedeného ustanovení je pojištěnec částečně invalidní, jestliže z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu poklesla jeho schopnost soustavné výdělečné činnosti nejméně o 33 %, přičemž způsob posouzení a procentní míru poklesu schopnosti soustavné výdělečné činnosti stanoví prováděcí předpis (tím je vyhlášky č. 284/1995 Sb. a její přílohy č. 2, 3 a 4). Podle § 44 odst. 2 téhož ustanovení je pojištěnec částečně invalidní též tehdy, jestliže mu dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav značně ztěžuje obecné životní podmínky. Okruh zdravotních postižení značně ztěžujících obecné životní podmínky rovněž stanoví prováděcí předpis, (na něž již bylo poukázáno výše).

Z uvedeného vyplývá, že (změna) definice částečné invalidity spočívá v tom, že pokles výdělku již není podmínkou uznání částečné invalidity. V novém pojetí jde o zhodnocení zbývající schopnosti výdělečné činnosti pojištěnce postavené na objektivním zjištění zdravotního stavu s přihlédnutím k jeho vzdělání, předchozímu zaměstnání a možnosti rekvalifikace. Při zhodnocení zbývající schopnosti výdělečné činnosti není měřítkem dosahovaný výdělek, ale zbývající objektivně existující tělesné a duševní schopnosti umožňující další soustavnou výdělečnou činnost. Podle naposledy citovaného ustanovení lékař OSSZ a posudková komise MPSV ČR vyhodnotili zdravotní stav a pracovní schopnost stěžovatele a dospěli k závěru, že podmínky částečné invalidity nespĺňuje, a to již od konce roku 1995, resp. počátku roku 1996. Posudková komise v posudku řádně vysvětlila, které zdravotní postižení je rozhodující příčinou dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu stěžovatele a toto postižení podřadila pod kapitolu XV, oddíl F, položka 2, písm. a) přílohy č. 2 k vyhlášce č. 284/1995 Sb. s mírou poklesu

schopnosti soustavné výdělečné činnosti v rozsahu 10 %. Přesvědčivě též odůvodnila, z jakého důvodu se u stěžovatele nemohlo jednat o postižení uvedené pod písm. b) – d) téhož ustanovení, které by odůvodňovalo vyšší pokles schopnosti soustavné výdělečné činnosti stěžovatele. Vysvětlila rovněž, že tento stav platil od 1. 1. 1996, když z vývoje stěžovatelova dominantního zdravotního postižení, jímž je bolestivý syndrom hlavně přechodu dolní hrudní a horní bederní páteře se svalovou disbalancí, který byl vyhodnocen v neurologickém nálezu MUDr. S. z 1. 12. 2006 jako postižení pouze se statickým účinkem na páteř bez známek kořenové symptomatologie, dovodila, že pokud tomu tak bylo v roce 2006 (nález odpovídal též neurologickému nálezu z 26. 2. 1988), pak není důvodu se domnívat, že by tomu bylo jinak v letech předcházejících roku 2006, tedy ani v roce 1995. Navíc stěžovatel v uvedených letech vykonával soustavně zaměstnání truhláře. Není tudíž žádný objektivní důkaz pro tvrzení žalobce (ostatně stěžovatel žádné lékařské zprávy nepředložil ani se jich nedovolával), že se jeho zdravotní stav v oblasti páteře od roku 1988 zhoršil, neboť trvá objektivně jen dysfunkce a lehké omezení hybnosti, bez jakýkoliv známek kořenové symptomatologie. I Nejvyšší správní soud pokládá takto odůvodněné závěry posudkové komise za zcela přesvědčivé a vyčerpávající a odůvodňující zejména závěr, proč stěžovatelova částečná invalidita zanikla již nejméně k datu 31. 12. 1995. Stěžovatelova námitka, že mělo být vycházeno jediné z posudku vypracovaného v roce 1995 či 1996 nemá oporu v zákoně, a to bez ohledu na to, že takový posudek nemohl být vypracován, neboť v té době žádné řízení o částečném invalidním důchodu stěžovatele neprobíhalo (stěžovatel se trvale zdržoval v zahraničí). Nejvyšší správní soud se shoduje se závěrem krajského soudu, že žalovaná postupovala správně, pokud částečný invalidní důchod stěžovateli odňala od 31. 12. 1995, neboť tento postup je v souladu s ustanovením § 56 odst. 2 zákona č. 155/1995 Sb., když bylo zjištěno, že pojištěnec přestal být částečně invalidním po zastavení výplaty důchodu a důchod mu tudíž nenáleží ode dne, ke kterému se tak stalo, tedy od 31. 12. 1995.

Nejvyšší správní soud tudíž uzavírá, že namítaný kasační důvod – nesprávné posouzení právní otázky soudem – není dán.

Námítky stěžovatele mířící přímo proti posudku a doplňujícímu posudku PK MPSV v Ostravě je nutno podřadit pod ustanovení § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s., konkrétně pod kasační důvod spočívající v jiné vadě řízení před soudem, která mohla mít za následek nezákonnost rozhodnutí o věci samé. Nejvyšší správní soud i s ohledem na to, co bylo uvedeno ke kasační námitce podle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. konstatuje, že je nedůvodná. Posudková komise předně zpracovala posudky v řádném složení, za účasti lékaře – specialisty podle povahy stěžovatelova postižení a zejména pak po studiu a vyhodnocení veškeré zdravotní dokumentace, kterou měla k dispozici a již se stěžovatel dovolával. O správnosti a úplnosti zjišťované souhrnné klinické diagnózy stěžovatelova onemocnění (rozsahu a závažnosti všech zjištěných změn v jeho zdravotním stavu) není tudíž žádných pochyb a posudková komise z nich při posudkovém vyhodnocení důsledně vycházela. V neposlední řadě zmíněná posudková komise ve svém posudku přesvědčivě odůvodnila, z jakého důvodu došlo k předchozímu uznání stěžovatelovy částečné invalidity, když splňoval podmínky pro přiznání částečného invalidního důchodu jen za situace, kdy jednou z podmínek byl podstatný pokles výdělku, který stěžovatel tehdy splňoval. Krajský soud v Ostravě proto nepochybil, jestliže z takto přesvědčivě odůvodněných posudků vycházel. Stěžovatel se tak nedovolal ani kasačního důvodu uvedeného v § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s., tedy jiné vady řízení, která mohla mít za následek nezákonnost rozhodnutí o věci samé.

Pokud jde o námitku stěžovatele, že v řízení před správním orgánem došlo k procesním vadám, pak nutno uvést, že takovou vadou, kterou stěžovatel sice konkrétně nenamítá, avšak Nejvyšší správní soud ji z napadaného rozhodnutí zjistil, by mohla být skutečnost,

že žalovaná současně s rozhodnutím o odnětí částečného invalidního důchodu nerozhodla též (zamítavě) o stěžovatelově žádosti na obnovu výplaty této dávky. Jak již bylo výše uvedeno, muselo by toto procesní pochybení být takové intenzity, které by mohlo ovlivnit zákonost napadeného rozhodnutí a soud by napadené rozhodnutí musel zrušit, aniž by toto pochybení bylo vytýkáno. Nejvyšší správní soud má však za to, že toto procesní pochybení takové intenzity nedosáhlo, neboť rozhodnutí žalované o odnětí dávky částečného invalidního důchodu ode dne, od kterého stěžovatel přestal být částečně invalidním, pokrývá (zahrnuje v sobě) nepochybně též nemožnost obnovy výplaty této dávky. Pro úplnost nutno dodat, že podle § 55 odst. 2 zákona č. 155/1995 Sb. nárok na výplatu důchodu nebo jeho části zaniká uplynutím tří let ode dne, za který důchod nebo jeho část náleží. Lhůta podle předchozí věty neplyne jen po dobu řízení o důchodu a po dobu, po kterou osobě, která musela mít opatrovníka, nebyl opatrovník ustanoven. Pokud tedy bylo v řízení bezpečně prokázáno, že nárok na částečný invalidní důchod stěžovateli nenáleží od 31. 12. 1995, pak nárok na výplatu důchodu zanikl uplynutím tří let od uvedeného data. Tolik k požadavku stěžovatele na doplacení těch splátek důchodu, které by mu náležely do 31. 12. 1995.

Nejvyšší správní soud dospěl tudíž k závěru, že kasační stížnost není důvodná a proto ji jako takovou zamítl (§ 110 odst. 1 s. ř. s.).

O náhradě nákladů řízení rozhodl Nejvyšší správní soud v souladu s ustanovením § 60 odst. 1, 2 ve spojení s § 120 s. ř. s. Stěžovatel neměl ve věci úspěch a proto nemá právo na náhradu nákladů řízení, které mu vznikly. Žalovanému správnímu orgánu, který by jinak měl právo na náhradu nákladů řízení, nelze náhradu nákladů řízení v souladu s ustanovením § 60 odst. 2 s. ř. s.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 30. prosince 2008

JUDr. Dagmar Nygrínová
předsedkyně senátu